

Sammanfattning

Livsmedelsverket genomför så kallade kedjerevisioner där revisionen riktar sig till flera myndigheter i kedjan av myndighetsövervakning. Målet är att förbättra övervakningens kvalitet och effektivitet.

Målet med revisionen var att bedöma omfattningen av tillsynen över livsmedlens sammansättning och de faktorer som påverkar den samt anvisningarna för tillsynen över livsmedlens sammansättning. Revisionen riktades till styrningen av tillsynen över miljö- och hälsoskyddets tillsynsenheter i tillsynen över medel som förbättrar livsmedel. På grund av regionförvaltningsreformens framskridande utvärderades Livsmedelsverkets och regionförvaltningsmyndigheternas styrning av tillsynen i revisionen. Revisionen genomfördes 12.2.2024–22.10.2024.

Livsmedelsverket styr tillsynen över medel som förbättrar livsmedel på riksnivå, bland annat genom att förmedla information och tolkningar till den lokala tillsynen för planering och genomförande av tillsynen genom anvisningar och utbildningar. För att förbättra informationsgången och främja enhetligheten i tillsynen har man på ett förtjänstfullt sätt utvecklat så kallade tillsynsätverk mellan myndigheterna. Dessa har etablerats som en effektiv samarbetsform. Tillsynsmyndigheternas gemensamma extranätsida vidareutvecklas för att betjäna informationsstyrningen av tillsynen. Livsmedelsverket har för några år sedan genomfört ett vägledande besök vid nästan alla enheter inom den lokala tillsynen för att förbättra antalet inspektioner av medel som förbättrar livsmedel och inspektionernas kvalitet. I projektet samlade man också in övervakarnas synpunkter på faktorer som påverkar omfattningen och kvaliteten på tillsynen över medel som förbättrar livsmedel. Livsmedelsverket kan begära en utredning om ordnandet av den lokala tillsynen efter att ha fått information om ett missförhållande i tillsynen, men praxisen för begäran om utredning borde förenhetligas.

Regionförvaltningsmyndigheternas roll i styrningen av livsmedelstillsynen har under de senaste åren utvecklats kraftigt i riktning mot utvärdering av tillsynsinformationen och styrning utifrån den. Den nya verksamhetsmodellen hade i huvudsak framskridit väl. I den pågående totalreformen av regionförvaltningen överförs de myndigheter som arbetar med miljö- och hälsoskyddsuppgifter inom regionförvaltningen från och med början av 2026 till Livsmedelsverket.

Vid de lokala tillsynsenheterna inom miljö- och hälsoskyddet har antalet inspektioner av tillverkning och användning av medel som förbättrar livsmedel i livsmedelsföretag varit mycket litet under de senaste åren, även i sådana företag som i fråga om medel som förbättrar livsmedel bedöms vara högriskföretag. Genom att analysera tillsynsinformationen har man också observerat att en del av övervakarna har brister i kompetensen inom tillsynen över medel som förbättrar livsmedel. Tillsynen över tillverkningen och användningen av medel som förbättrar livsmedel genomförs inte i enlighet med kraven i de livsmedelsföretag som övervakas av de lokala tillsynsenheterna. De åtgärder som myndigheterna vidtagit, bland annat styrningsåtgärder som syftar till att korrigera en avvikelse, anvisningar och utbildning, det särskilda projektet med vägledande besök och styrning av den regionala tillsynen, har inte varit tillräckligt effektiva och lämpliga för att korrigera missförhållandena i tillsynen över medel som förbättrar livsmedel så att de permanent stämmer överens med kraven.

Myndigheterna i tillsynssystemet för medel som förbättrar livsmedel rekommenderas att vidta brådskande åtgärder för att öka tillsynsmängderna och säkerställa riskhanteringen.

Tillsynen över medel som förbättrar livsmedel fungerade i kedjerevisionen som ett exempel på tillsynssystemet över sammansättning hos livsmedel, och därför är det nödvändigt att bedöma om man med åtgärder som förbättrar tillsynen över medel som förbättrar livsmedel kan påverka även andra sektorer i tillsynssystemet. Det rekommenderades att tillsynsmyndigheternas riskuppfattningar granskas.

Vid revisionen observerades tre exempel på god praxis. Vid revisionen observerades två avvikelser från kriterierna för revisionen.